

Bilgin Aydın
İlhami Yurdakul
İsmail Kurt

Bâb-ı Meşihat

Şeyhülislâmlık

Arşivi Defter Kataloğu

Şeyhülislâmlık (Bâb-1 Meşihat) Arşivi Defter Kataloğu

Bilgin Aydın - İlhami Yurdakul - İsmail Kurt

Yayın No: 339

Arşiv Dizisi – 2

Şeyhülislâmlık (Bâb-ı Meşihat) Arşivi Defter Kataloğu
Bilgin Aydın - İlhami Yurdakul - İsmail Kurt

İmlâ: Nurettin Albayrak

Kapak tasarımı: Serkan Söğüt

Sayfa tasarımı: Ender Boztürk

Baskı: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi

ISBN 975-389-463-5

İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM)
Altunizade İcadiye Bağlarbaşı caddesi 40
Bağlarbaşı 34662 Üsküdar-İstanbul
Tel. (0216) 474 08 50 Faks. (0216) 474 08 74
www.isam.org.tr

Bu kitap;
Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti'nin
17.05.2006 gün ve 1208/4 sayılı kararıyla basılmıştır.

© Her hakkı mahfuzdur.

İstanbul, Mayıs 2006

İçindekiler

Ön Söz + 9

Kısaltmalar + 11

GİRİŞ

- I. Şeyhülislâmlığın Tarihî Gelişimi + 13
- II. Şeyhülislâmlık (Bab-1 Meşihat) Binası + 19
- III. Şeyhülislâmlık (Bab-1 Meşihat) Binasındaki Kitabe ve Levhalar + 21
- IV. Şeyhülislâmlık Arşiv Malzemesinin Değerlendirilmesi + 24

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞEYHÜLİSLÂMLIK, SİCİLL-i AHVAL MÜDÜRİYETİ,
NAKİBÜLEŞRAFLIK, ANADOLU ve RUMELİ KAZASKERLİĞİ ve
SİCİLLAT-1 ŞERİYYE DAİRESİ DEFTERLERİ + 29

- I. Şeyhülislâmlık Defterleri + 29
- II. Sicill-i Ahval Müdüriyeti Defterleri + 35
- III. Nakîbüleşrâflık Defterleri + 36
- IV. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği Defterleri + 39
- V. Sicillat-1 Şeriyye Dairesi Defterleri + 59

İKİNCİ BÖLÜM

XIX. YÜZYILDA ŞEYHÜLİSLÂMLIKTA TEŞEKKÜL EDEN
MECLİS ve DİĞER DAİRELERE AİT DEFTERLER + 63

- I. Meclis-i Tedkikat-ı Şeriyye Defterleri + 64
- II. Mahkeme-i Temyiz-i Şeriyye Dairesi Defterleri + 72
- III. Fetvahane-i Âli Defterleri + 74
- IV. Bâb-1 Fetva Sicill-i Ahval Dairesi Defterleri + 83
- V. Bâb-1 Fetva Memurin Kalemi Defterleri + 91
- VI. Evrak Odası Defterleri + 95
- VII. Mektubi Kalemi Defterleri + 136
- VIII. Tevliyeti Şeyhülislâmlığa Ait Vakıf Defterleri + 139
- IX. Sicillat-ı Şeriyye Dairesi Defterleri + 143
- X. Meclis-i Meşayih Defterleri + 145
- XI. Tedkik-i Mesahif ve Müellefat-ı Şeriyye Dairesi Defterleri + 150
- XII. Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye Defterleri + 151
- XIII. Şura-yı İlmiye ve Encümen-i Islahat-ı İlmiye Defterleri + 153
- XIV. Meclis-i İntihab-ı Hükkam-ı Şeriyye Defterleri + 154
- XV. Ders Vekâleti ve Meclis-i Mesalih-i Talebe Defterleri + 166
- XVI. Muhasebe-i İlmiye Dairesi Defterleri + 181
- XVII. Emval-i Eytam ve Beytülmal Müdüriyeti Defterleri + 224

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAZASKERLİKLER ile İSTANBUL ve BİLAD-ı SELASE
KADILIKLARINA AİT SİCİLLER + 247

- I. Rumeli Kazaskerliği Sicilleri + 250
- II. Anadolu Kazaskerliği Sicilleri + 258
- III. Üsküdar Kadılığı Sicilleri + 264
- IV. İstanbul Mahkemeleri Vezaif Defterleri + 275
- V. İstanbul Kadılığı Sicilleri + 276
- VI. Beytülmal Kassamlığı + 277
- VII. Kartal Kadılığı Sicilleri + 278
- VIII. Kısmet-i Belediye ve Müteferrik Mahkemeler Sicilleri + 278
- IX. Rumeli Kazaskerliği Sicilleri + 279

- X. Rumeli Sadareti Defterleri + 280
XI. Anadolu Sadareti Zabt-ı Davâ Defterleri + 281
XII. Bakırköy Mahkemesi Sicilleri + 282
XIII. Beykoz Mahkemesi Sicilleri + 283
XIV. Kasımpaşa Mahkemesi Sicilleri + 283
XV. Kazaskerlik Mahkemesi Sicilleri + 284
XVI. Mahfel-i Şeriyat Mahkemesi Sicilleri + 284
XVII. Küçükçekmece Mahkemesi Sicilleri + 285
XVIII. Tophane Mahkemesi Sicilleri + 287
XIX. Galata Mahkemesi Sicilleri + 289
XX. Mahfel-i Şeriyat Mahkemesi Sicilleri + 289
XXI. Adliye ve Mezahip Nezareti Defterleri + 290
XXII. Müteferrik Siciller + 290

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞEYHÜLİSLÂMLIK ARŞİVİNDE BULUNAN İSTANBUL
MÜFTÜLÜĞÜ'NE AİT DEFTERLER + 291